

INTERNATIONAL STUDENTS' ACTION FOR
ADAPTING CROSS-CULTURAL ACTIVITIES

MODEL WSPARCIA ADAPTACJI STUDENTÓW OBCOKRAJOWCÓW

Erasmus+

IO1: Model wsparcia międzynarodowej adaptacji studentów

Projekt: International students' Action for Adapting Cross-Cultural activities (ISAAC)

No. 2020-1-PL01-KA203-082267

Projekt został zrealizowany przy wsparciu Komisji Europejskiej (numer umowy: 2020-1-PL01-KA203-082267). Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora, Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
Europejska polityka umiędzynarodowiania.....	4
Internacjonalizacja uczelni wyższych.....	8
Wyzwania w Europie i Polsce	10
Doświadczenia konsorcjum – przykłady działań adaptacyjnych	13
Uniwersytet Lusófona – Portugalia.....	13
Panepistimio Tesalias - Grecja	15
Uniwersytet Loyola - Hiszpania.....	16
Lubelska Akademia WSEI - Polska.....	17
Idea projektu “International students’ Action for Adapting Cross-Cultural activities (ISAAC)”	18
Wyniki badań potrzeb studentów i uczelni w zakresie internacjonalizacji	20
Główne problemy w organizacji wsparcia dla studentów zagranicznych, studentów krajowych i pracowników	23
Model ISAAC wspierający proces adaptacji studentów w kontekście internacjonalizacji uczelni.....	24
Przypisy.....	24

Wprowadzenie

Wzrost migracji związanej z edukacją doprowadził wiele krajów do uznania polityki umiędzynarodowienia za działanie strategiczne mające na celu wzmocnienie ich wpływów gospodarczych i politycznych na świecie. **Według UNESCO w 2016 r. łączna liczba studentów przyjętych do szkół wyższych biorących udział w badaniu wzrosła o 65%, a liczba studentów zagranicznych na świecie o 80% od 2010 r.** Tendencja ta ma charakter wzrostowy z uwagi na dużą liczbę projektów mobilnościowych, wspieranych przez programy Komisji Europejskiej, np. Erasmus +. Według EUROSTAT w 2016 r. w Unii Europejskiej (UE) w mobilności międzynarodowej na poziomie szkolnictwa wyższego uczestniczyło co najmniej 1,6 mln studentów studiów I i II stopnia. Ponad 2/5 (43%) międzynarodowych studentów na poziomie szkolnictwa wyższego w UE w 2016 r. pochodziło z Europy, 30% pochodziło z Azji, a 12% z Afryki.

Szkolnictwo wyższe na całym świecie stoi w obliczu nowych oczekiwań społeczeństwa, zmieniających się pod wpływem **globalizacji, cyfryzacji, zwiększonej migracji, czy też nieoczekiwanych zmian wynikających z zagrożeń takich jak pandemia COVID -19.** Oczekiwania te przekształcają się obecnie w imperatywy dotyczące internacjonalizacji, zatrudnialności, globalnego obywatelstwa i kultury demokratycznej, radzenia sobie ze zmianami, zapewniania integracyjnego uczenia się i wielu innych. Wspieranie lepszych możliwości w zakresie mobilności i atrakcyjności edukacji na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym to kluczowe zadania nowoczesnego szkolnictwa wyższego, odpowiadającego na potrzeby i oczekiwania przyszłych studentów. **Z badania Erasmus+ Higher Education Impact Study (2018) wynika, że studenci, którzy uczestniczyli w programach wymiany, znacznie poprawili swoje umiejętności przydatne na**

rynku pracy, łatwiej nawiązują kontakty i radzą sobie w komunikacji wielokulturowej, są bardziej tolerancyjni i otwarci na różnorodność.

Możliwości wynikające z programów mobilnościowych to szansa również dla kadry uczelni. Uczestnictwo w szkoleniach i prowadzenie zajęć na poziomie międzynarodowym wzbogaca umiejętności dydaktyczne, zwłaszcza w zakresie innowacyjnych metod pedagogicznych oraz wzmacnia kompetencje w zakresie umiejętności międzykulturowych i społecznych (Komisja Europejska, 2019).

Projekt ISAAC (*“International students’ Action for Adapting Cross-Cultural activities”*)

ma na celu opracowanie propozycji działań, które pomogą studentom krajowym oraz obcokrajowcom łatwiej odnaleźć się w międzynarodowym środowisku. W szczególności poprzez opracowanie wytycznych dotyczących dobrych praktyk i wskazówek dla personelu uniwersyteckiego. Głównym celem projektu jest zbudowanie sieci współpracy akademickiej pomiędzy 5 partnerami reprezentującymi uczelnie z Polski, Grecji, Macedonii Północnej, Hiszpanii i Portugalii i wypracowanie modelu wsparcia dla studentów zagranicznych i krajowych, aby pomóc im dostosować się do nowego środowiska akademickiego w obcym kraju. Efekt długofalowy to wzmocnienie umiędzynarodowienia uniwersytetów poprzez wdrażanie dobrych praktyk. Konsorcjum koncentruje się na identyfikacji barier i wyzwań w procesie internacjonalizacji, w tym przygotowaniu organizacyjnym pracowników, procedurach wewnętrznych, strategiach, komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz kampaniach public relations skierowanych do zagranicznych studentów i kadry akademickiej.

Niniejszy dokument stanowi analizę dobrych praktyk w zakresie internacjonalizacji w Polsce, Grecji, Hiszpanii, Portugalii oraz Macedonii Północnej na przykładzie uczelni partnerskich na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych pośród studentów krajowych i zagranicznych, a

także kadry akademickiej i administracyjnej uczelni partnerskich. Dokument uzupełniają raporty krajowe opracowane w Polsce, Hiszpanii, Macedonii Północnej, Grecji i Portugalii, które dostarczają dodatkowych informacji na temat aktualnych praktyk i wskazują kluczowe potrzeby w zakresie internacjonalizacji.

Europejska polityka umiędzynarodowiania

Internacjonalizacja jest zjawiskiem które znacznie nasiliło się w ostatnich 30 latach (JRC, 2012). Jest pochodną globalizacji, postępu technicznego i otwarcia politycznego. **Od momentu wejścia w życie Deklaracji Bolońskiej mobilność i umiędzynarodowienie stanowią kluczowy priorytet wspólnych celów krajów Unii Europejskiej w zakresie edukacji i szkolenia.** Proces zmian, który doprowadził do modernizacji i ujednolicenia systemów szkolnictwa wyższego w krajach Europy rozpoczął się w 1999 roku z podpisaniem Deklaracji Bolońskiej. (The Bologna Declaration, 1999). Kontynuacją działań było opracowanie przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski pod koniec 2006 roku ramowych wytycznych określających nowe umiejętności i sposoby ich kształtowania w procesie uczenia się przez całe życie (Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady, 2006). Na przestrzeni lat mobilność edukacyjna w dalszym ciągu zajmuje jedno z kluczowych miejsc na liście celów Komisji Europejskiej, zarówno w zakresie rozwoju kompetencji uczniów jak i kadry dydaktycznej. Możliwość wymian w Europie wspierają różnego rodzaju rozwiązania, takie jak **Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów** (ECTS, 2021), który umożliwia uznawanie kursów ukończonych w innym państwie członkowskim niż to, w którym znajduje się uczelnia studenta. Suplement do dyplomu (2021) towarzyszy dyplomowi ukończenia studiów i zawiera ujednoliconą informację o treści ukończonych studiów. European Quality Assurance Register (2021) promuje rozwój zaufania poprzez dostarczanie rzetelnych informacji na temat europejskiego szkolnictwa wyższego. Ponadto Rada Europejska zaleca automatyczne wzajemne uznawanie przez państwa członkowskie dyplomów i wyników staży za granicą (Rada Europejska, 2021). W najnowszej strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 za główne cele przyjęto podniesienie poziomu mobilności edukacyjnej, promowanie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, poprawę dialogu międzykulturowego oraz wykorzystanie potencjału kultury do osiągnięcia postępu społecznego i gospodarczego w Europie (Resolution, 2019). Kolejne lata przyniosą nowe wyzwania dla uczelni wyższych w zakresie poprawienia efektywności programów i ujednolicenia mechanizmów współpracy tj. **Inicjatywa Europejskiej Karty Studenta** oraz **Erasmus without Papers** (2021) ułatwiające wymianę informacji o studentach, mobilności wirtualne, mieszane, krótkie programy

intensywne zarówno dla kadry jak i dla studentów. Nowe parasolowe mechanizmy finansowania takie jak **Sojusze Uniwersytetów Europejskich** pozwolą na dodatkowe wsparcie inicjatyw badawczych i edukacyjnych promując konkurencyjność europejskich instytucji szkolnictwa wyższego na całym świecie (2020).

Strategia Europa 2020 określiła wsparcie dla umiędzynarodowienia europejskich instytucji szkolnictwa wyższego jako jeden z ważnych celów współpracy międzynarodowej. W każdym kraju EU uniwersytety stosują różne sposoby wspierania adaptacji i asymilacji studentów na studiach międzynarodowych. Niektóre z nich zostały udokumentowane w raporcie *Integrating Asylum Seekers and Refugees into Higher Education in Europe: National Policies and Measures* (2019). Pomimo, że raport koncentruje się na osobach ubiegających się o azyl i schronieniach, przedstawia również zakres wyzwań, z którymi muszą się zmierzyć uniwersytety. Obejmują one zarówno potrzebę szkoleń językowych i wsparcia językowego w języku narodowym lub angielskim, specjalne stypendia dla studentów, dodatkowe szkolenia dla pracowników uczelni oraz usługi poradnictwa dla studentów. Raport podkreśla również potrzebę przygotowania rozwiązania wspierającego środowisko informatyczne, zarówno w procesie rekrutacji i rejestracji studentów, ale również funkcjonowania w nowej społeczności akademickiej. Skuteczna integracja studentów jest korzystna nie tylko dla samego studenta, ale także dla rozwoju uczelni, gdyż promuje międzynarodowy charakter organizacji i jej otwartość na różnorodność.

Analiza kierunków rozwoju internacjonalizacji szkolnictwa wyższego jest tematem różnego rodzaju projektów i inicjatyw EU. Należą do nich finansowane przez Komisję Europejską badania tj. „Wpływ programu Erasmus na europejskie szkolnictwo wyższe: jakość, otwartość i internacjonalizacja” (2008), „Zewnętrzna ocena wpływu instytucjonalnego i krajowego programu Erasmus” (2004) oraz „Wpływ mobilności na umiejętności i zatrudnialność studentów a internacjonalizacja instytucji szkolnictwa wyższego” (2014). Każde z tych badań koncentruje się na różnych aspektach internacjonalizacji. Badanie z 2008 r. dotyczyło wpływu umiędzynarodowienia na jakość edukacji na poziomie instytucjonalnym i systemowym poprzez analizę literatury, ankiet i 20 studiów przypadku. Wnioski płynące z tego opracowania wykazały poprawę obsługi studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających oraz intensyfikację wysiłków na rzecz internacjonalizacji i promocji mobilności studentów i kadry. Badanie ujawniło, że program Erasmus+ odegrał wiodącą rolę w internacjonalizacji uczelni. W badaniu z 2004 r. zbadano wpływ na politykę instytucjonalną przed wprowadzeniem Karty ECHE dla uczelni w Państwach Członkowskich. Oba badania wykazały, że nowe państwa członkowskie Unii Europejskiej znacznie zyskały dzięki działaniom w zakresie internacjonalizacji oraz wykorzystaniu programu Erasmus+.

Badanie z 2014 r. dowiodło, że mobilność kadry i krótkie intensywne programy (Bleanded Intensive Programmes – wg Przewodnika programu Erasmus + od 2021 r.) są niezwykle ważne dla poprawy współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego. **Wszystkie badania potwierdziły, że mobilność studentów i pracowników zwiększyła umiędzynarodowienie i otwartość instytucji szkolnictwa wyższego poprzez promowanie tworzenia sieci i nawiązywania partnerstw.** Pomogło to dodatkowo poprawić jakość oferowanych usług edukacyjnych. Badania, z wyjątkiem tego z 2014 r., podkreśliły, że poprawa międzynarodowej reputacji uczelni była istotnym czynnikiem motywującym do umiędzynarodowienia, choć zgodnie z Komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie europejskiego szkolnictwa wyższego na świecie, na reputację za granicą wpływa jedynie podniesienie jakości nauczania i uczenia się. Zatem celem uczelni powinno być doskonalenie metod i programów nauczania poprzez internacjonalizację, a nie sama internacjonalizacja. (Komisja Europejska, 2014; Komisja Europejska, 2019).

Współpraca między uczelniami rozwija się dzięki liczbie wymian oraz podejmowanych wspólnych inicjatywach: badań naukowych, artykułach, projektach. Mimo znacznego wzrostu poziomu umiędzynarodowienia wielu uczelni, rodzaj i jakość usług wsparcia dla studentów mogą być nadal poprawiane. Podczas gdy niektóre instytucje szkolnictwa wyższego oferują jedynie usługi edukacyjne, inne dodatkowo wspierają studentów we wszystkich aspektach ich życia w nowym środowisku, takich jak mieszkanie i poszukiwanie pracy. Poziom oferowanych mechanizmów wsparcia studenta obcokrajowca czy wizytujących profesorów jest ściśle uzależniony od kompetencji językowych oraz społecznych kadry pracującej w działach związanych z obsługą obcokrajowców, programów mobilnościowych oraz współpracą międzynarodową.

Wzrost liczby studentów zagranicznych zwiększył presję na instytucje szkolnictwa wyższego, w zakresie opracowywania lub aktualizacji strategii umiędzynarodowienia. Uczelnie stoją przed wyzwaniem określenia kierunków rozwoju współpracy i celów strategicznych, czy doboru programów kształcenia w językach obcych, ale także muszą wprowadzić kryteria wyboru partnerów międzynarodowych i zdecydować o formie umiędzynarodowienia odpowiadającej misji i wizji organizacji (Komisja Europejska – Edukacja i Kultura, 2014).

Otwartość danego kraju może również odgrywać ważną rolę w internacjonalizacji na poziomie uczelni. Na przykład, według badań Fundacji Edukacyjnej Perspektywy w 2012 roku **studenci zagraniczni w Polsce stanowią zaledwie 1% ogółu studentów**, z uwagi na

przekonanie o niechęci Polaków do innych kultur oraz brak globalnej promocji polskich uczelni. Jak wynika z badania, polska kultura jest zbyt jednorodna i nieprzystosowana do wielokulturowości. Co więcej, jakość nauczania w języku angielskim i różnorodność kursów ma również duże znaczenie dla umiędzynarodowienia. Polskie uczelnie nie mają takiego samego poziomu kursów języka angielskiego jak inne kraje Unii Europejskiej.

Obserwując uniwersytety w Europie i na świecie można stwierdzić, że te najbardziej uznane, są też silnie umiędzynarodowione. Współpraca transgraniczna pomaga w rozwoju badań naukowych, wspiera rozwój innowacji i wymiany dobrych praktyk i stymuluje rozwój zarówno organizacji jak i zasobów ludzkich. Umiędzynarodowienie przyczynia się do mobilności wykwalifikowanego personelu, studentów i naukowców, jak również opracowania i wdrażania programów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb międzynarodowej grupy odbiorców (OECD, 2008). Szacuje się, że w 2021 ok. 17 mln osób w Europie pracowało w innym państwie EU, a ponad 1,4 mln osób codziennie dojeżdżało do pracy do innego państwa. W świetle wyzwań migracyjnych oraz konfliktów politycznych zmieniających obraz demograficzny krajów Unii Europejskiej oraz poza obszarem EU internacjonalizacja procesu kształcenia będzie towarzyszyć instytucjom sektora edukacji w kolejnych latach.

Internacjonalizacja uczelni wyższych

Jak zdefiniować internacjonalizację? Jedną z pierwszych, a zarazem najbardziej powszechnych definicji zaproponowana przez Jane Knight (1994; 2003) w połowie lat 90., rozszerzona dekadę później, przyjmuje, ***że internacjonalizacja to proces łączenia wymiaru międzynarodowego, międzykulturowego i globalnego z celem, funkcjami i sposobami funkcjonowania szkół wyższych.*** Próby zdefiniowania internacjonalizacji w kontekście szkolnictwa wyższego odnoszą się zarówno do analizy umiędzynarodowienia programów nauczania, przepływu naukowców oraz studentów jak również obecności mechanizmów i rozwiązań w ramach instytucji, które wzmacniają ponadnarodowy przepływ wiedzy i ludzi. Na powyższe obszary wskazuje również komunikat Komisji Europejskiej z 2009 roku, wydany przez ministrów europejskich odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe, w którym napisano, że „mobilność studentów, początkujących naukowców i pracowników

podnosi jakość programów i doskonałość w badaniach, wzmacnia akademickie i kulturowe umiędzynarodowienie europejskiego szkolnictwa wyższego” (Communiqué, 2009). **W Polsce w 2015 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyjęło „Program umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego”**, który za główny cel internacjonalizacji przyjmuje podnoszenie konkurencyjności polskich uczelni na rynku międzynarodowym, poprzez poprawę jakości kształcenia i badań naukowych, zwiększenie udziału nauki i szkolnictwa wyższego we wzroście gospodarczym kraju oraz wzmacnianie pozycji Polski na arenie międzynarodowej przez wzrost jej atrakcyjności jako centrum rozwoju nauki i kształcenia (MNiSW, 2015).

W świetle powyższych krajowych i unijnych dokumentów, wyznaczających kierunki rozwoju wraz z

mechanizmami

finansowania,

internacjonalizacja szkoły

wyższej oznacza proces

wielostronnych zmian,

których celem jest

zdobywanie

ponadnarodowych

kompetencji, wymiana

doświadczeń dokonująca się w przestrzeni kulturowej, językowej oraz geograficznej przez wszystkich uczestników społeczności akademickiej. Umiędzynarodowienie uczelni wyższej jest przede wszystkim wyborem strategicznym i powinno stanowić jeden z kluczowych celów jej strategii rozwoju. Wybór tej orientacji strategicznej rzutuje bowiem na model rozwoju uczelni oraz na jej relacje z bliższym i dalszym otoczeniem. Otwarcie na współpracę z zagranicą wymaga zupełnie nowej organizacji uczelni, a także zgromadzenia określonych zasobów wewnętrznych.

Jakie czynniki świadczą o umiędzynarodowieniu uczelni wyższej? Rankingi światowe oraz krajowe różnicują zakres danych poddawanych analizie. Najbardziej popularny, ogólnoświatowy **Times Higher Education World University Rankings** uwzględnia kryteria takie jak: kadra, studenci oraz badania naukowe, a ujmując to bardziej szczegółowo proporcja studentów zagranicznych do krajowych, proporcja pracowników zagranicznych do krajowych

oraz odsetek publikacji w czasopismach naukowych, które mają co najmniej jednego współautora z zagranicy (THE, 2018). Krajowy ranking opracowywany przez Fundację Edukacyjną Perspektywy analizuje umiędzynarodowienie uczelni akademickich na podstawie dane ilościowe dotyczące programów studiów w językach obcych, studiujących w językach obcych, liczby studentów cudzoziemców, liczby nauczycieli akademickich z zagranicy, wymiany studenckiej (wyjazdy i przyjazdy) oraz wielokulturowości środowiska studenckiego. Ponadto w ogólnej ocenie wymiaru międzynarodowego uwzględnia się uznanie międzynarodowe mierzone pozycją uczelni w rankingach światowych (kryterium: prestiż), pozyskane środki z Unii Europejskiej (kryterium: innowacyjność) i liczbę posiadanych przez uczelnię aktualnych akredytacji międzynarodowych (kryterium: warunki kształcenia) (FEP, 2018).

Wyzwania w Europie i Polsce

Wg badań EUROSTAT w 2018 r. 1,3 mln studentów z zagranicy podjęło studia na poziomie wyższym w UE-27. 23% (312 000) wszystkich studentów z UE-27 z zagranicy studiowało w Niemczech; 17% we Francji i 8% we Włoszech i Holandii. Dwie piąte (44%) studentów z zagranicy, którzy w 2018 r. podejmowali studia na poziomie wyższym w UE-27, pochodziło z Europy, 25% z Azji, a 15% z Afryki. Największy odsetek tych studentów studiował na studiach licencjackich (43,4%) lub magisterskich (45,0%), podczas gdy 9,2% studiowało na studiach doktoranckich, a 2,4% na krótkich wymianach w ramach programów studiów. Zgodnie z danymi za rok 2018 Polska zajmowała wśród wszystkich krajów dopiero 32 miejsce pod względem współczynnika umiędzynarodowienia (3,64%). Wśród państw sąsiadujących z Polską wyżej uplasowały się Czechy (13,61%), Węgry (11,41%), Estonia (9,59%), Łotwa (9,27%), Słowacja (8,03%) i Litwa (5,33%).

Jeśli chodzi o **pochodzenie studentów w całej UE** w 2018 r. Chiny (w tym Hongkong) były najczęstszym krajem pochodzenia studentów z zagranicy, co stanowiło 5,2% ogółu. Więcej studentów z Chin (niż w jakimkolwiek innym kraju) studiowało w Niemczech (z wyłączeniem studiów doktoranckich), Włoszech i Szwecji, podczas gdy studenci chińscy

stanowili drugą lub trzecią co do wielkości populację studentów zagranicznych w sektorach szkolnictwa wyższego pięciu innych państw członkowskich UE.

W kontekście krajowym, z najnowszych danych wynika, że w roku akademickim 2019/2020 w

Polsce studiowało 82 194 studentów zagranicznych, czyli o 5% więcej w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Grupą dominującą na polskich uczelniach są studenci z Ukrainy i Białorusi. W roku akademickim 2020/21 roku studiowało ich w Polsce ponad 48 tys. – 38 473 Ukraińców oraz 9 739 Białorusinów. Coraz bardziej zainteresowani nauką w Polsce są studenci z Azji. Do Polski na studia przyjeżdża coraz więcej osób z Chin (1609) i Tajwanu (923). Wzrasta liczba studentów z Kazachstanu (jest ich 1554), Azerbejdżanu (1416) czy z Uzbekistanu (1546). Od pięciu lat spada liczba Szwedów – obecnie studiuje ich zaledwie 752, choć jeszcze pięć lat temu studentów z tego kraju było 1291 (rok akademicki 2015/16). Szwedzi oraz Norwegowie (łącznie 1321) oraz Amerykanie (692) najchętniej wybierają kierunki medyczne. W roku 2022 znacznie wzrosła z kolei liczba studentów z Afryki.

Co decyduje o wyborze kraju – przyszłego miejsca na studia? Analiza literatury oraz wyniki badań ankietowych dają podobne wnioski. Najważniejszym kryterium, które studenci biorą pod uwagę podejmując decyzję o kraju, w którym będą studiować jest perspektywa zatrudnienia, zarobków i rozwoju zawodowego. Według ogólnoswiatowych statystyk 25% studentów zagranicznych osiedla się w kraju studiów. Kolejnym kryterium, które studenci biorą pod uwagę przy wyborze uczelni za granicą, jest to, czy uczelnia oferuje wsparcie finansowe w postaci pożyczki, stypendium lub stypendium. Kolejno, studenci biorą pod uwagę swoje umiejętności językowe, tj. czy posiadają praktyczną znajomość języka narodowego

w kraju docelowym lub czy mają możliwość uczestniczenia w programie edukacyjnym w języku angielskim. Ponadto studenci zwracają szczególną uwagę na możliwości rozwijania swoich zainteresowań dostępne na uczelni oraz działania związane z integracją społeczności akademickiej. Działania integracyjne pomagają studentom obcokrajowcom przezwyciężyć tęsknotę za domem. W krajach takich jak Szwajcaria i Hongkong stowarzyszenia na terenie kampusu dla studentów zagranicznych są powszechne. W innych krajach, takich jak Hiszpania czy Australia, Szwecja istnieją bardzo prężnie działające organizacje studenckie poza kampusem. Kolejnym elementem branym pod uwagę przy wyborze uczelni zagranicznej jest procedura składania wniosków i rekrutacji oraz powiązania uczelni z krajem ojczystym (Spriggs 2019).

Inne powody, potwierdzone badaniami ankietowymi pośród studentów to możliwość poznania kultury, języka, obyczajów innego kraju ale również standard edukacji i rozpoznawalność uczelni i rekomendacje bliskich (dotyczące kraju, miasta, uczelni) (Bilton, 2018). Jednak dla niektórych studentów wybór zagranicznej uczelni wiąże się po prostu z realizacją swoich marzeń i wizytą w kraju z innej części globu, w którym zawsze chcieli zamieszkać. Niektóre uczelnie oferują wysokiej jakości programy, które są bardzo popularne wśród studentów poza Europą, np. uniwersytety w Wielkiej Brytanii oferują renomowane programy prawnicze, podczas gdy nowozelandzkie mają lepsze programy dla rolnictwa (HCA Editorial, 2019). Ważnym formalnym czynnikiem branym pod uwagę przez innych studentów jest łatwość uzyskania wizy, jeśli jest ona wymagana, oraz wymagania rekrutacyjne uczelni (StudyLink). Polska jest atrakcyjnym kierunkiem migracji edukacyjnych pod względem kosztów utrzymania i wysokości opłat za studia. Przyjazne są również regulacje prawne dotyczące studentów cudzoziemców np. absolwent studiów wyższych w Polsce może podjąć pracę bez dodatkowych zezwoleń. Absolwenci studiów wyższych mogą również otrzymać zezwolenie na roczny pobyt w Polsce w celu poszukiwania pracy czy podróżowania. Wszystkie te czynniki powodują iż Polska jest atrakcyjna jako potencjalne miejsce studiowania. O wyborze uczelni decydują podobne czynniki, aczkolwiek duże znaczenie mają również kwestie osobiste – takie jak opinie lub obecność znajomych/rodziny studiujących w danym kraju czy mieście.

Wymiana doświadczeń partnerów projektu ISAAC wskazuje, że w kwestii zrozumienia kultury innego studenta duże znaczenie ma kraj z którego on pochodzi. Udział w procesie kształcenia studentów pochodzących z różnych państw, kultur, grup etnicznych, studentów posługujących się różnymi językami uwidocznia wielokulturowość i konieczność

podjęcia działań wspierających postawy otwartości na różnorodność, poszanowanie wartości i idei oraz gotowość do poznania i zaakceptowania innych kultur.

Doświadczenia konsorcjum – przykłady działań adaptacyjnych

Uniwersytet Lusófona – Portugalia

Polityka umiędzynarodowienia Uniwersytetu Lusófona (rok założenia: 1987) koncentruje się wokół wymiaru europejskiego uczelni opisanego w strategii rozwoju instytucji. Jako główne cele zostały postawione zadania takie jak: odpowiedzialność wobec regionu, rozwoju miasta Lizbony, wsparcie transferu innowacji, rozwój wiedzy, dostarczanie innowacyjnych narzędzi edukacyjnych wspierających rozwój społeczności lokalnej. Uczelnia podkreśla swoje umiędzynarodowienie poprzez publikowanie listy umów międzynarodowych z partnerami z Unii Europejskiej oraz innymi regionami świata. Uczelnia działa w oparciu o politykę przejrzystości i wdraża dobre praktyki.

Lusophone Institute for Research and Development (ILIND) jest centralną jednostką uczelni zajmującą się strategią internacjonalizacji w obszarze badawczym. Główne cele ILIND to:

- ✓ Promowanie badań i rozwoju oraz rozpowszechnianie wiedzy w kilku obszarach naukowych;
- ✓ Koordynowanie i systematyzowanie działalności badawczej prowadzonej przez jednostki i ośrodki badawczo-rozwojowe;
- ✓ Monitorowanie procesu przygotowania, składania i zarządzania projektami badawczymi;
- ✓ Wspieranie projektów badawczych podejmowanych przez indywidualnych badaczy;
- ✓ Organizowanie szkoleń dla naukowców, wykładów i pracowników związanych z opracowywaniem międzynarodowych projektów badawczych;
- ✓ Upowszechnianie wyników realizowanych lub zakończonych projektów;
- ✓ Nawiązywanie partnerstw z innymi organizacjami, takimi jak uczelnie, ośrodki badawcze i podmioty zarządzające projektami międzynarodowymi w celu zwiększenia

udziału i współpracy w projektach krajowych i międzynarodowych oraz wykorzystania synergii wynikających z partnerstw z podmiotami lokalnymi.

W zakresie działań wspierających otoczenie społeczno-gospodarcze Uniwersytet utworzył **inkubator kreatywny i technologiczny o nazwie PLAY: Projects Lab Alliance for You**. Jednostka ta działa jako platforma wsparcia dla rozwoju nowych projektów i inicjatyw biznesowych studentów, które są potencjalnie korzystne nie tylko dla Uniwersytetu Lusófona, ale także dla ogółu społeczeństwa.

Uczelnia realizuje działania mające na celu wsparcie adaptacji studentów i kadry przyjeżdżającej poprzez:

- ✓ **Welcome week** dla studentów, realizowany na początku każdego roku akademickiego. Głównym punktem programu są filmy i debaty o kulturze, konferencje o sprawach aktualnie ważnych dla studentów. Podczas wydarzenia przekazywane są informacje organizacyjne: bezpieczeństwo na uczelni (prowadzenie: przedstawiciele służb mundurowych), organizacje studenckie (prowadzenie: przedstawiciele organizacji), sprawy urzędowe (prowadzenie: przedstawiciele instytucji publicznych) oraz wymiany i stypendia (prowadzenie: dział Erasmus + i inne jednostki uczelni).
- ✓ **Welcome Guide** dla kadry akademickiej przyjeżdżającej w celach wykładowych. Przewodnik zawiera informacje o uczelni – kontaktowe i organizacyjne, opis struktury uczelni oraz porady przydatne dla osoby przyjeżdżającej z innego kraju.

W Lizbonie studenci obcokrajowcy mogą liczyć na szeroki zakres działań w ramach projektu: **„Study in Lisbon”**, którego członkiem założycielem jest Uniwersytet Lusófona

(<http://www.studyinlisbon.pt/>). Projekt promuje działania integracyjne w mieście, zapewnia wspólną przestrzeń dla wszystkich przyjeżdżających obcokrajowców i uczelni w mieście.

Panepistimio Tesalias - Grecja

Umiejscowienie Uniwersytetu w Tesalii, działającej od 1984 roku jest oparte na działaniach edukacyjnych i badawczych we współpracy z organizacjami w Unii Europejskiej oraz instytucjami z Azji. Polityka internacjonalizacji koncentruje się na rozwijaniu zdolności zasobów ludzkich do wspierania międzynarodowej współpracy i społeczności akademickiej, tworzeniu międzynarodowych programów studiów i strategii badawczych, promowaniu globalnego zasięgu i wzmacnianiu więzi ze społeczeństwem. Od roku akademickiego 2018 /2019 uczelnia poszerza ofertę studiów licencjackich w języku angielskim. Studia te mogą wybrać zarówno studenci zagraniczni, jak i greccy. Jako publiczna instytucja akademicka, Uniwersytet w Tesalii zapewnia, że wszystkie udogodnienia i usługi oferowane studentom krajowym są również dostępne dla studentów zagranicznych. Także wszystkie dostępne informacje dla studentów podane są w języku angielskim i greckim.

Celem uczelni jest wzmocnienie aktywności międzynarodowej poprzez: opracowywanie programów nauczania w językach obcych, wzmacnianie atrakcyjności programów uczelni dla studentów, młodzieży oraz naukowców z areny międzynarodowej, projektowanie i realizację szkół letnich oraz seminariów dla studentów zagranicznych. Strategia rozwoju uczelni obejmuje rozwijanie silniejszych partnerstw i wymianę z prestiżowymi instytucjami akademickimi z Azji i na Bliskim Wschodzie, w Ameryce Północnej oraz w Australii.

W procesie internacjonalizacji kluczową rolę odgrywają dwie jednostki organizacyjne. **Centrum Edukacji Międzynarodowej (Centre of International Education - CIE)**

Uniwersytetu w Tesalii projektuje i wdraża Międzynarodową Strategię Uczelni. Centrum jest odpowiedzialne za realizację działań wspierających angażowanie się kadry akademickiej, administracyjnej oraz studentów w proces internacjonalizacji uczelni.

Cele Centrum to: planowanie, rozwój, organizacja i wsparcie międzynarodowej działalności edukacyjnej uczelni, zarządzanie informacją i widocznością działań uczelni, budowanie strategicznych relacji z krajami o szczególnym znaczeniu badawczym i edukacyjnym oraz

współpraca z innymi instytucjami za granicą na rzecz wspólnego rozwoju poprzez prace badawcze i wspólne opracowywanie projektów istotnych społecznie. Drugim ośrodkiem jest **Centrum Języków Obcych**, które oferuje różnego rodzaju wsparcie w postaci kursów językowych dla studentów przyjeżdżających na wymiany oraz studentów krajowych zainteresowanych udziałem w międzynarodowych programach.

W zakresie działań adaptacyjno-integracyjnych uczelnia wspiera oddział **Erasmus Student Network (ESN)**, który w dużej mierze zajmuje się organizowaniem aktywności poza programowych dla studentów przyjeżdżających. ESN stara się również, aby każdy student Erasmusa przyjeżdżający na wymianę był przywitany i otrzymał wszystkie potrzebne informacje o nowym miejscu oraz szybko zaangażował się w lokalne życie studenckie. Aby osiągnąć ten cel, ESN organizuje powitalne imprezy integracyjne dla nowych studentów i wszelkiego rodzaju zabawy, zajęcia sportowe, kulturalne przez cały rok. Drugą inicjatywą realizowaną na przestrzeni lat jest **Program Buddy** – polegający na wspieraniu nowo przybyłych studentów obcokrajowców przez studentów starszych roczników. Program wymaga dużego zaangażowania instytucji, opracowania odpowiednich regulaminów i wsparcia dla Buddies, którzy współpracują na co dzień z kadrą administracyjną uczelni.

Uniwersytet Loyola - Hiszpania

Uniwersytet Loyola, założony w 2010 roku integruje cele umiędzynarodowienia ze swoją misją „kreowania myślenia w służbie ludzkości, edukowania mężczyzn i kobiet, aby w przyszłości byli aktywni w rozwiązywaniu światowych problemów i stworzenia warunków dialogu różnych kultur, wyznań i ideologii.” Wizja instytucji odzwierciedla globalny charakter uczelni, która „bada i promuje rozwój wiedzy odpowiadającej na potrzeby i problemy współczesnego świata i zrównoważonego społeczeństwa. Uniwersytet w służbie ogółu społeczeństwa i tych, którzy żyją w społeczeństwach uciskanych”.

Uniwersytet Loyola odzwierciedla swój poziom umiędzynarodowienia w następujących głównych działaniach: nawiązywanie partnerstw z instytucjami szkolnictwa wyższego z innych krajów, wspieranie kompetencji językowych oraz udział studentów oraz kadry w programach mobilnościowych. Uniwersytet Loyola uczestniczy w wielu międzynarodowych projektach promujących badania i innowacje w zakresie stosunków międzynarodowych oraz współpracę międzynarodową.

Uczelnia wspiera studentów przyjeżdżających z innych krajów oferując im pomoc w zakresie zakwaterowania, informacji o procedurach wizowych, programie studiów oraz zajęciach dodatkowych. Uniwersytet organizuje również lekcje hiszpańskiego oraz kursy wakacyjne. Każdy student ma również dostęp do zestawu informatorów i przewodników po uczelni. Uniwersytet Loyola oferuje ponadto **360° Buddy Program**. Jest to inicjatywa zrzeszająca studentów Loyoli, którzy uczestniczyli już w programie wymiany zagranicznej lub planują w najbliższej przyszłości wziąć w niej udział i są zmotywowani do pomocy i integracji studentów zagranicznych ze społecznością uniwersytecką. Członkowie Programu Loyola 360° Buddy organizują zabawne zajęcia kulturalne przez cały rok akademicki, aby przybliżyć zagranicznym studentom kulturę hiszpańską i andaluzyjską.

Uczelnia aktywnie współpracuje z oddziałem **Erasmus Student Network** w Hiszpanii oraz **Public Universities' Students Union** – radą zajmującą się sytuacją studentów w Hiszpanii.

Lubelska Akademia WSEI - Polska

Lubelska Akademia WSEI wpisuje umiędzynarodowienie w wizję organizacji i strategię rozwoju w kolejnych latach, zgodnie z którą naukowa współpraca międzynarodowa i promocja międzynarodowych sieci akademickich to ważne kierunki rozwoju. Działania podejmowane w celu zwiększenia poziomu umiędzynarodowienia WSEI to m.in. uruchomienie w 2017 r. **4 pełnych programów studiów w języku angielskim** na kierunkach: Ekonomia II stopnia,

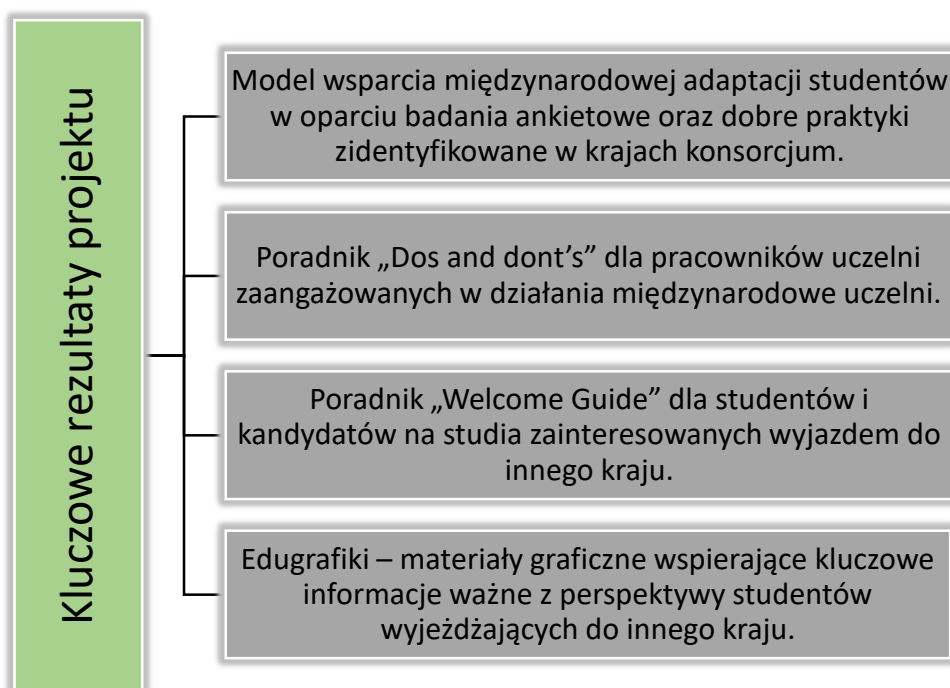
Informatyka I stopnia, Pielęgniarstwo I stopnia i Zarządzanie I stopnia. Były to pierwsze doświadczenia Uczelni tym zakresie. Aby te działania były efektywne uczelnia musiała dostosować sposób rekrutacji i zwiększyć zakres działań on – line min. w zakresie marketingu, promocji i rekrutacji, wdrożono platformę Moodle i platformę do komunikacji Click Meeting. Podjęto również działania dodatkowe, wspierające adaptację studentów takie jak: szkoła letnia, warsztaty, interaktywne kursy z zakresu komunikacji w środowisku wielokulturowym, savoir vivre, warsztaty z przedsiębiorczości, warsztaty z kreatywności, prezentacje dotyczące legalizacji pobytu w Polsce, praw cudzoziemców i opieki zdrowotnej. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Uczelni zostały pozyskane dofinansowania mające na celu wsparcie adaptacji studentów i ich integrację z lokalną społecznością akademicką. Projekty finansowane z programu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej **”WSEI Welcome Center”** oraz **„Digital WSEI”** zakładają realizację zadań skierowanych zarówno do pracowników uczelni jak i studentów – całej społeczności akademickiej w zakresie: integracji, komunikacji wielokulturowej, podniesienia kompetencji cyfrowych, językowych, lepszego dostosowania materiałów marketingowych do potrzeb i oczekiwań studentów obcokrajowców, lepszego przygotowania uczelni do świadczenia usług w j. angielskim.

Idea projektu **“International students’ Action for Adapting Cross-Cultural activities (ISAAC)”**

Projekt ISAAC to działania na rzecz wymiany dobrych praktyk, doświadczeń w zakresie działań wspierających proces internacjonalizacji uczelni, wspierania potencjału organizacyjnego partnerów projektu w zakresie organizacji i planowania działań na rzecz adaptacji studentów i kadry zarówno obcokrajowców przyjeżdżających, jak i studentów i kadry wyjeżdżającej. Działania zmierzające do podniesienia poziomu umiędzynarodowienia uczelni łączą się z koniecznością zmiany świadomości organizacji, struktury instytucji i jej gotowości do świadczenia usług osobom pochodzącym z innych krajów, kultur, osobom o odmiennej religii czy poglądach. Jak pokazują badania ankietowe zrealizowane w ramach projektu odpowiednie przygotowanie uczelni, poczynwszy od materiałów marketingowych poprzez informacje dotyczące programu studiów w języku obcym, a kończąc na przygotowaniu

językowym i kulturowym kadry instytucji świadczą o jakości realizowanych działań międzynarodowych i postrzeganiu uczelni jako otwartej na różnorodność.

Projekt ISAAC pozwolił na zidentyfikowanie kluczowych wyzwań stojących przed zagranicznymi i krajowymi studentami w celu lepszego ich przystosowania do nowego środowiska akademickiego. Realizacja projektu umożliwiła również na określenie luk i obszarów wymagających poprawy w systemie wsparcia studentów, jak również rozwijanie umiejętności pracowników w zakresie zarządzania międzykulturowego i komunikacji międzykulturowej.

Opracowane materiały pozwolą na wsparcie rozwoju umiejętności kadry akademickiej w zakresie współpracy międzynarodowej oraz jej świadomy udział w procesie internacjonalizacji uczelni. Materiały przygotowane przez konsorcjum ISAAC pozwolą zarówno studentom krajowym jak i zagranicznym na lepsze przygotowanie się do wyjazdu/przyjazdu do innego kraju oraz szybsze zrozumienie funkcjonowania uczelni.

Rezultaty projektu powstały we współpracy ze studentami obcokrajowcami studiującymi w Polsce, Hiszpanii, Portugalii, Grecji oraz Macedonii Północnej. Wzięli oni udział w badaniach ankietowych określających poziom przygotowania uczelni do obsługi studenta obcokrajowca, jakość realizowanych działań oraz główne czynniki, które wpłynęły na decyzję studentów o wyborze uniwersytetu. Udział studentów zagranicznych w działaniach projektowych pozwolił ocenić luki organizacyjne, jak również dobre i złe praktyki w organizacji i komunikacji z administracją uczelni.

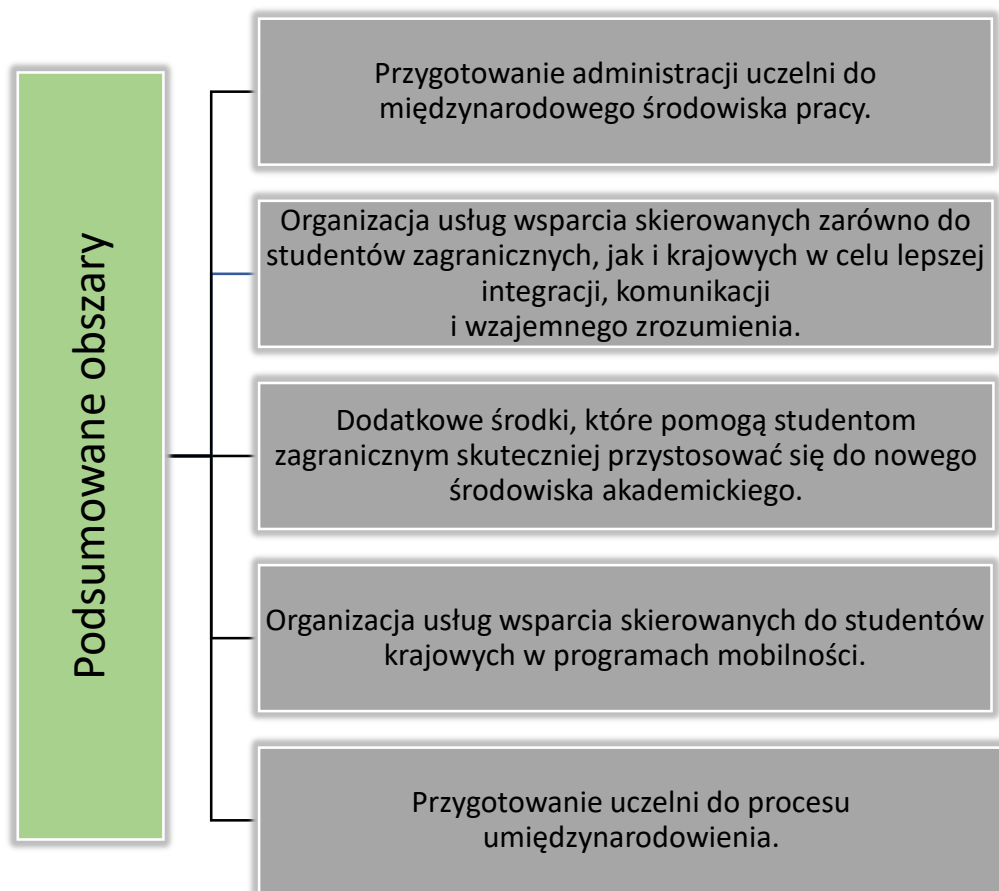
Drugą grupą biorącą udział w badaniach byli studenci krajowi z Polski, Hiszpanii, Grecji, Portugalii oraz Macedonii Północnej, w wysokim stopniu zainteresowani mobilnością lub już biorący udział w programach mobilnościowych oferowanych przez uczelnię macierzystą. Wzięli oni udział w badaniach kwestionariuszowych oceniających mechanizmy integracji studentów obcokrajowców w społeczności akademickiej. Zaangażowanie krajowych studentów w działania projektowe pozwoliło na zgromadzenie informacji dotyczących poziomu integracji w społeczeństwie akademickim i zrozumienia międzykulturowego, a także zbadanie zainteresowania uczestnictwem w programach mobilności.

Kolejną grupą wspierającą działania projektu była kadra uczelni – zarówno kadra akademicka prowadząca zajęcia na kierunkach anglojęzycznych, jak i biorąca udział w wymianach międzynarodowych. W ankiecie wzięli również udział Koordynatorzy programu Erasmus+ i pracownicy administracyjni pracujący ze studentami zagranicznymi. Celem badania kwestionariuszowego dla kadry była diagnoza przygotowania uczelni partnerskich do wdrażania studiów w językach obcych i ocena obsługi studenta oraz przygotowania kadry do udziału w programach mobilnościowych. Przeprowadzona w ramach projektu diagnoza przyczyni się do sformułowania rekomendacji i opracowania mechanizmów wspierających proces internacjonalizacji wszystkich uczelni biorących udział w projekcie.

Wyniki badań potrzeb studentów i uczelni w zakresie internacjonalizacji

Poniżej przedstawiono podsumowanie wyników badania ankietowego przeprowadzonego w projekcie ISAAC w celu zidentyfikowania wyzwań związanych z procesem internacjonalizacji na europejskich uniwersytetach w Polsce, Hiszpanii, Macedonii Północnej, Grecji i Portugalii. Analiza stanowi podsumowanie prac badawczych

udokumentowanych w krajowych raportach opracowanych przez każdego partnera projektu (ZAŁĄCZNIK II).

W badaniu kwestionariuszowym wzięło udział 495 respondentów. Spośród nich 122 to studenci zagraniczni, 177 to studenci krajowi, a 160 to pracownicy naukowci i administracyjni. Dane zostały zebrane za pomocą ankiet on-line obsługiwanych przez Google Surveys, osobno dla każdej z grup respondentów. Każda ankieta składa się z pytań socjodemograficznych, a następnie z listy 78 pytań dla studentów zagranicznych, 88 pytań dla studentów krajowych oraz 52 pytań dla pracowników uczelni. Kwestionariusze składały się z pytań zamkniętych jednokrotnego wyboru oraz wielokrotnego wyboru.

Kwestionariusz dla studentów krajowych obejmował pytania dotyczące przeszkód w komunikacji i integracji ze studentami zagranicznymi, wyzwań w komunikacji w języku obcym, użyteczności różnych środków informacji i komunikacji oferowanych przez uczelnię, gotowości administracji uczelni w procesie internacjonalizacji, widoczności organizacji studenckich i ich oferty dla studentów zagranicznych, działań wspierających lepszą integrację

studentów zagranicznych z nowym środowiskiem, widoczności programów mobilności i skuteczności informacji przekazywanych przez administrację uczelni, wyzwań w uczestnictwie w różnych typach programów mobilności i motywacji studentów, działań wspierających w organizacji mobilności za granicą. Kwestionariusz zawiera pytania dotyczące różnic kulturowych w krajach zagranicznych oraz tego, jak uczelnia może wspierać lepszą adaptację studentów do nowego środowiska, oraz pytania dotyczące dostępu do informacji uczelni macierzystej. Studenci, którzy uczestniczyli w programach mobilnościowych byli również pytani o najciekawsze i najtrudniejsze aspekty programu mobilności, a także o ocenę procedur mobilnościowych w uczelni macierzystej i organizacjach przyjmujących.

Kwestionariusz dla studentów zagranicznych zawierał ten sam zestaw pytań dla zapewnienia porównywalności obu zbiorów odpowiedzi. Natomiast kwestionariusz dla pracowników uczelni zawierał pytania dotyczące integracji zagranicznego pracownika lub studenta w środowisku lokalnym, wyzwań w zakresie integracji i komunikacji międzykulturowej, gotowości uczelni macierzystej do procesu internacjonalizacji, wewnętrznych przeszkód w przyjmowaniu zagranicznych pracowników, działań wspierających lepszy i szybszy proces integracji, zidentyfikowanych problemów zagranicznych pracowników/studentów w uczelni macierzystej, dostępu do informacji uczelni macierzystej. Pracownicy uczelni pytani byli również o udział w programach mobilności i wsparcie uczelni w organizacji procesu mobilności, a także o korzyści płynące z programów mobilności.

Treść ankiet dla studentów i pracowników skupiała się na następujących obszarach:

- ✓ Jakie działania uczelni wspierają lepsze zrozumienie procesów internacjonalizacji uczelni? [Ankieta dla pracowników, patrz ZAŁĄCZNIK I].
- ✓ Jak przygotowanie pracowników uczelni może wpłynąć na widoczność uczelni za granicą i wzmocnić proces internacjonalizacji? [Ankieta dla pracowników, patrz ZAŁĄCZNIK I].
- ✓ Jakie działania można zastosować w celu wspierania adaptacji studentów zagranicznych do innego środowiska (pod względem kulturowym)? [Ankieta dla studentów zagranicznych, patrz ZAŁĄCZNIK I].
- ✓ Jakie działania można zastosować, aby wspierać integrację studentów zagranicznych i krajowych? [Ankieta dla studentów zagranicznych, patrz ZAŁĄCZNIK I].
- ✓ Jakie środki zapewniane przez uczelnię przyjmującą wspierają skuteczniejszą adaptację studenta zagranicznego? [Ankieta dla studentów zagranicznych, Ankieta dla studentów krajowych, patrz ZAŁĄCZNIK I].

- ✓ Jakie czynniki sprawiają, że uczelnia przyjmująca jest rozpoznawana na poziomie międzynarodowym? [Ankieta dla studentów zagranicznych, patrz ZAŁĄCZNIK I].
- ✓ Jakie dobre praktyki w zakresie internacjonalizacji i działań wspierających dla studentów można wdrożyć w innym kraju UE? [na podstawie desk research i najlepszych praktyk organizacji partnerskich, patrz ZAŁĄCZNIK I].

Tabela 1 Zaangażowanie uczestników w badanie

	Studenci obcokrajowcy	Studenci „domowi”	Kadra uczelni
Lubelska Akademia WSEI	78	68	52
Uniwersytet Lusófona	21	54	42
Uniwersytet w Tesalii	3	19	36
Uniwersytet Loyola	12	19	17
Proficio Skopje	8	17	13
TOTAL	122	177	160

Główne problemy w organizacji wsparcia dla studentów zagranicznych, studentów krajowych i pracowników

STUDENCI OBCOKRAJOWCY

Większość studentów zagranicznych, która wzięła udział w badaniu przyznała, że bariera językowa i nieznajomość lokalnego języka jest największym wyzwaniem w życiu za granicą. Większość z nich odpowiedziała również, że wyrażanie swojego punktu widzenia i emocji w języku obcym jest również trudnym aspektem podczas komunikacji z pracownikami naukowymi lub administracyjnymi, a także z krajowymi studentami. Studenci zagraniczni dodali również, że inną trudną kwestią dotyczącą komunikacji są stereotypy i uprzedzenia. Jednakże, mimo tych problemów, studenci uważają, że są w stanie poradzić sobie z komunikacją z krajowymi studentami, wykładowcami i pracownikami administracji. Jeśli chodzi o wyzwania stawiane w nowym środowisku, studenci wymienili samotność z dala od rodziny, porozumiewanie się w innym języku oraz znalezienie mieszkania. Wszyscy studenci uważają, że ich adaptacja w kraju studiów była dobra. Większość studentów zagranicznych, którzy odpowiedzieli na pytania ankietowe, stwierdziła, że procedury rekrutacji i rejestracji na

programy mobilnościowe w uczelni przyjmującej były bardzo łatwe. W odniesieniu do dostarczania informacji o programie studiów studenci zagraniczni zidentyfikowali lukę w zakresie przydatnych informacji. Większość respondentów stwierdziła ponadto, że informacje przekazywane przez uczelnię przyjmującą są dla nich jasne i zrozumiałe. Większość studentów zagranicznych, stwierdziła, że wsparcie udzielane przez uczelnię przed przyjazdem było bardzo dobre, poza informacjami o sposobie uzyskania legitymacji studenckiej oraz informacjami o klubach i organizacjach studenckich na terenie uczelni i w okolicy. Jeśli chodzi o gotowość działów uczelni do przyjęcia studentów zagranicznych, uczestnicy wskazali bibliotekę jako najlepiej przygotowaną w tym zakresie.

Reasumując, studenci zagraniczni uczestniczący w badaniu, byli zadowoleni ze swoich doświadczeń związanych z mobilnością i poleciłiby udział w wyjazdach na praktyki zawodowe lub studia swoim znajomym. Ponadto wg ankietowanych studia na uczelni zagranicznej uczelni umożliwiły im uświadomienie sobie koncepcji społecznych i politycznych, takich jak demokracja, sprawiedliwość, prawa obywatelskie. Studenci stali się bardziej tolerancyjni wobec wartości i zachowań innych osób, lepiej zrozumieli swoje mocne i słabe strony, poprawili zdolności adaptacyjne, a także umiejętność krytycznego i analitycznego myślenia.

STUDENCI KRAJOWI

Większość studentów krajowych, biorąca udział w badaniu odpowiedziała, że komunikacja w języku innym niż ojczysty nie stanowi problemu i nie powoduje nieporozumień na uczelni. Jednocześnie większość studentów krajowych stwierdziła, że wyrażanie swojego punktu widzenia w języku obcym, zrozumienie zachowania studentów zagranicznych, oczekiwania wobec studentów zagranicznych, stereotypy, uprzedzenia, jak również komunikacja są największymi przeszkodami w zrozumieniu studentów zagranicznych. Większość studentów krajowych zgodziła się, że organizacje takie jak Erasmus Student Network mają wpływ na integrację studentów zagranicznych i wspierają integrację studentów zagranicznych na uczelni przyjmującej. Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że chciałaby być członkami międzynarodowego stowarzyszenia studenckiego. Pomimo tego,

że większość uczestników badania dostrzega korzyści płynące z organizacji studenckich, w praktyce niewiele osób przyłącza się do tych organizacji.

Większość studentów krajowych, biorąca udział w badaniu odpowiedziała, że często pomaga studentom zagranicznym w ich codziennych problemach, ma z nimi dobre relacje, a studenci zagraniczni są sprawiedliwie traktowani na uczelni przyjmującej. Ponadto studenci krajowi stwierdzili, że częściej pomagają studentom zagranicznym w codziennych wyzwaniach, takich jak znalezienie mieszkania, niż w zajęciach akademickich. Prawie wszyscy uczestnicy odpowiedzieli, że są zainteresowani poznaniem innych kultur i większość z nich stwierdziła, że utrzymuje kontakt ze studentami, których poznała w ramach mobilności międzynarodowej.

Niestety, w świetle wyników ankiety większość studentów krajowych nie brała udziału w żadnym programie mobilności, ale ci, którzy w mobilności uczestniczyli, byli zadowoleni ze swoich doświadczeń i stwierdzili, że zdecydowanie polecą mobilność w ramach programu Erasmus+ swoim kolegom i znajomym. Osoby, które uczestniczyły w programach mobilności uważają, że informacje o możliwościach studiowania i odbywania praktyk za granicą są dobrze dostępne dla każdego studenta. Respondenci stwierdzili, że ich doświadczenie związane z adaptacją w innych krajach było dobre lub bardzo dobre.

KADRA UCZELNI

Większość pracowników uczelni, którzy odpowiedzieli na kwestionariusz, zgodziła się, że mobilność pracowników ma wpływ na nawiązywanie nowej i wzmacnianie istniejącej współpracy z instytucjami partnerskimi oraz że przyczynia się do umiędzynarodowienia ich uczelni. Zauważyli oni również, że udział studentów i pracowników z innych krajów ma ogólnie pozytywny wpływ na promocję uczelni za granicą. Zgodnie z odpowiedziami kadry obecność studentów zagranicznych przyczynia się do rozwoju zasobów uczelni w innych językach, a współpraca z zagranicznymi wykładowcami sprzyja rozwojowi kadry akademickiej. Większość respondentów ankiety pracowniczej stwierdziła, że warsztaty dotyczące efektywnej komunikacji w środowisku wielokulturowym byłyby pomocne w poprawie efektywności współpracy ze studentami zagranicznymi. Pracownicy podnosili również,

że chcieliby mieć więcej spotkań przygotowawczych oraz łatwy dostęp on-line do treści związanych z mobilnością.

Większość uczestników ankiety zadeklarowała, że wzięła udział w programie mobilności i zgodziła się, że pozwoliło im to zwiększyć pewność siebie, wiedzę i umiejętności zawodowe. Pracownicy uczelni stwierdzili, że są odpowiednio przygotowani do pracy w międzynarodowym środowisku, łatwo się przystosowali i nie dostrzegli znacznych problemów wynikających z różnic kulturowych. Jednocześnie ankietowani zgodzili się, że największym wyzwaniem była dla nich komunikacja w języku obcym. Zgodnie z wynikami badania uczelnie przyjmujące wspierały umiejętności i kompetencje uczestników mobilności. Wśród korzyści z udziału w programie wymieniano w szczególności rozwój know-how, docenienie bogactwa kulturowego Europy, wdrożenie powstających projektów edukacyjnych, początek dalszej współpracy międzynarodowej dzięki nawiązaniu nowych kontaktów zawodowych i wzmocnienie współpracy z instytucją przyjmującą. Ogólnie rzecz biorąc, pracownicy uważali, że mobilność miała pozytywny wpływ na ich karierę i rozwój.

W odniesieniu do uczelni macierzystej większość pracowników oceniła, że posiada ona wszystkie zasoby potrzebne do współpracy międzynarodowej oraz jest przygotowana na przyjęcie studentów i pracowników zagranicznych. Zdaniem kadry naukowej udział pracowników w programach mobilności ma znaczący pozytywny wpływ na stosowanie nowych metod nauczania, podejść i dobrych praktyk na uczelni macierzystej, a także przyczynia się do rozwoju programu nauczania. Ponadto pracownicy zgodzili się, że oferowanie wspólnych zajęć ze studentami krajowymi jest dobrym sposobem na integrację. Wszyscy poleciliby swoim kolegom udział w programach mobilności.

Potencjalne kierunki rozwoju w zakresie umiędzynarodowienia

Porównanie wyników raportów opartych na odpowiedziach studentów krajowych, studentów zagranicznych (incomers), a także pracowników Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Uniwersytetu Lusófona, Uniwersytetu w Tesalii, Uniwersytetu Loyola i Proficio Skopje, pozwoliło na zdefiniowanie podstawowych obszarów, które powinny być brane pod uwagę przy planowaniu działań dotyczących studentów i pracowników międzynarodowych.

Tabela 2 Obszary stanowiące główne elementy procesu umiędzynarodawiania z perspektywy indywidualnego odbiorcy.

Przejrzystość struktury organizacyjnej	Poprawa komunikacji pomiędzy działami wewnętrznymi, jasny podział obowiązków pomiędzy działami wraz z przejrzystą informacją dla studentów i pracowników pozwolą podnieść jakość współpracy wewnątrz organizacji oraz zwiększyć jakość wsparcia studentów.
Przejrzystość informacji dedykowanych konkretnej grupie docelowej	Odpowiednie środki komunikacji, narzędzia i język pozwolą na szerszy dostęp do informacji i usług oferowanych przez uczelnię.
Język i internacjonalizacja programów nauczania	Skuteczna strategia internacjonalizacji musi być oparta na nowoczesnej ofercie studiów. Lepsza widoczność organizacji na poziomie międzynarodowym może zostać osiągnięta dzięki poszerzeniu oferty o różne programy studiów w językach obcych.
Współpraca z organizacjami zewnętrznymi	W celu wsparcia procesu integracji i adaptacji studentów uczelnia musi otworzyć się na organizacje zewnętrzne wspierające różnego rodzaju aspekty życia studentów, takie jak: kultura, sport, zdrowie, kwestie prawne, wsparcie językowe, wsparcie psychologiczne, itp. Silna współpraca uczelni z podmiotami zewnętrznymi może doprowadzić do lepszej integracji studentów krajowych i zagranicznych poza uczelnią oraz zwiększyć rozpoznawalność uczelni jako organizacji międzynarodowej.
Komunikacja	Komunikacja jest najważniejszym elementem zwiększania przygotowania organizacji do procesu internacjonalizacji. Metody, które mogą przyczynić się do zwiększenia widoczności uczelni dla szerszego grona odbiorców, obejmują skuteczniejsze przygotowanie kadry akademickiej w zakresie komunikacji międzykulturowej, wspieranie współpracy i wzajemnego zrozumienia wśród studentów krajowych i zagranicznych, organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla studentów zagranicznych i krajowych oraz ocenę skuteczności różnego rodzaju środków marketingowych i komunikacyjnych.
Języki obce	Słaba znajomość języka może być dużym problemem w integracji studentów zagranicznych. Dobrym rozwiązaniem jest prowadzenie większej ilości kursów w językach roboczych, czyli językach, które są szeroko rozumiane, jak również prowadzenie kursów języka obcego

	jako przygotowanie studentów przed rozpoczęciem mobilności bądź w trakcie studiów zagranicznych.
Współpraca wewnętrzna pomiędzy jednostkami uczelni	Brak współpracy pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi powoduje niskie postrzeganie uczelni jako jednej organizacji. Powoduje to nieporozumienia i brak właściwego ukierunkowania studentów, zwłaszcza obcokrajowców.
Wielokulturowość	Zrozumienie obcych kultur jest jednym z głównych czynników/wyzwań w procesie internacjonalizacji. Dotyczy to uczelni jako całości, w tym studentów i pracowników krajowych oraz studentów i pracowników zagranicznych. Brak przygotowania powoduje stereotypy i uprzedzenia oraz problemy w zrozumieniu i komunikacji.
Oferta uczelni i jej marketing	Właściwa prezentacja i szeroka dostępność informacji nt. usług oferowanych przez uczelnię zwiększają szanse na lepszy proces internacjonalizacji. Informacja nt. oferty uczelni powinna obejmować zarówno zakres zajęć poza programowych, koła zainteresowań, stypendia i programy mobilnościowe.
Mobilność – jako szansa na rozwój	Mobilność jest w przeważającej mierze pozytywnym doświadczeniem dla jej uczestników (pracowników i studentów), ponieważ pomaga im rozwijać się akademicko i zawodowo, otwierać się na świat i poznawać inne kultury. Aby rozszerzyć zasięg programu, uczelnia musi zwrócić uwagę na jasne i widoczne zasady uczestnictwa, wspierać organizację mobilności oraz promować korzyści płynące z programów mobilnościowych wśród szerokiej publiczności.

Podobne obszary zostały zdefiniowane w odniesieniu do oceny gotowości organizacji do przyjmowania studentów/kadry z innych krajów lub też wspierania kultury „mobilnościowej” w uczelni macierzystej.

Tabela 3 Kluczowe obszary gotowości organizacji do przyjmowania studentów/kadry z innych krajów.

ODBIORCY	OBSZAR	WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Dostęp do informacji i jej język	Wszystkie 4 grupy respondentów uznają udostępnianie informacji w różnych językach za jedno z najważniejszych działań uczelni. Dotyczy to zarówno oferty uczelni dedykowanej różnym grupom, jak i

		przejrzystości jednostek organizacyjnych, a także różnego rodzaju procedur.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Środki przekazu	Jakość oferty uczelni jest związana z wykorzystywanymi środkami komunikacji. Udostępnianie oferty uczelni za pośrednictwem różnych kanałów, zwłaszcza mediów społecznościowych wspiera rozpoznawalność organizacji.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Komunikacja wewnątrz organizacji	Komunikacja wewnętrzna pomiędzy różnymi jednostkami organizacyjnymi jest kluczowym czynnikiem zadowolenia studentów i pracowników. Dobra komunikacja między członkami zespołu sprawia, że obsługa studentów przebiega szybciej.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Komunikacja poza organizacją	Uczelnia musi być otwarta na tworzenie sieci zewnętrznych i współpracę z różnymi dostawcami usług, a także organizacjami studenckimi spoza uczelni. Zajęcia poza programowe są uważane za jeden z najważniejszych czynników zwiększających atrakcyjność oferty uczelni w ocenie studentów zagranicznych.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Wielokulturowość	Kluczowym wyzwaniem w procesie internacjonalizacji jest wspieranie wzajemnego zrozumienia i procesu komunikacji otwartego na różne kultury. Rekomendowanymi działaniami w tym zakresie są szkolenia przygotowawcze i warsztaty z udziałem wszystkich grup docelowych.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Promocja programów mobilnościowych	W materiałach promujących mobilności nacisk powinien być położony na korzyści płynące z udziału w wymianie.
Kadra akademicka Kadra administracyjna	Promocja współpracy międzynarodowej	Działalność międzynarodowa uczelni sprzyja lepszej międzynarodowej rozpoznawalności organizacji i zwiększa potencjał procesu internacjonalizacji.
Studenci obcokrajowcy Studenci krajowi Kadra akademicka Kadra administracyjna	Networking	Współpraca z organizacjami zewnętrznymi na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym zwiększa rozpoznawalność uczelni wśród studentów i kadry uniwersyteckiej, jak również sprzyja adaptacji i integracji studentów.

Analiza odpowiedzi wszystkich grup docelowych biorących udział w badaniu pozwoliła na zdiagnozowanie głównych problemów – wspólnych dla wszystkich krajów biorących udział w projekcie. Uniwersalność tych potrzeb pozwala założyć, że są to podstawowe wyzwania, które istnieją we wszystkich krajach, niezależnie od rodzajów mechanizmów wykorzystywanych w procesie adaptacji studentów i kadry z innych krajów.

Tabela 4 Główne problemy i wyzwania wskazane przez respondentów.

Rozpoznane wspólne problemy	Krótki opis na podstawie fragmentów raportów krajowych	Dobre praktyki
Problemy integracji studentów uczelni macierzystych ze studentami zagranicznymi	Dla większości ankietowanych studentów z uczelni biorących udział w projekcie główną przeszkodą są problemy komunikacyjne. Tuż za nimi plasują się wyzwania związane z kompetencjami międzykulturowymi, odnoszącymi się m.in. do wzajemnego zrozumienia zachowania i potrzeb drugiej osoby. Trudne jest także wyrażanie emocji w języku obcym czy znalezienie wspólnych zainteresowań. Za główne przeszkody w zrozumieniu studentów zagranicznych respondenci uznali także religię, stereotypy i uprzedzenia, wartości, kody kulturowe i ubiór.	Program Buddy: Inicjatywa zrzeszająca studentów uniwersytetu, którzy uczestniczyli już w programie wymiany zagranicznej lub planują wziąć w nim udział w najbliższej przyszłości i są zmotywowani do pomocy i integracji studentów międzynarodowych z uczelnią.
Problem z dostępem do dobrych usług administracyjnych dla studentów międzynarodowych	Ankietowani studenci wskazywali także na trudności w uzyskaniu takiej samej jakości informacji jak studenci krajowi. Studenci zagraniczni najlepiej ocenili dostępność komunikacji za pomocą mediów społecznościowych.	Biuro Współpracy Międzynarodowej (International Relations Office) analizuje rozwój mobilności studentów i pracowników, promuje współpracę międzynarodową i sieci badawcze, wspiera i promuje mobilność studentów w celu odbycia części studiów na uczelni zagranicznej lub odbycia praktyk.
Problem adaptacji studentów	Studenci, wśród których przeprowadzono ankietę,	Study in Lisbon: Umożliwia przygotowanie do mobilności już od

zagranicznych w miejscu/kraju studiów	wysoko ocenili działania wspierające adaptację i zdobywanie informacji. Do najważniejszych obszarów należały: dostęp do informacji na temat kwestii prawnych, dostępność organizacji studenckich, które organizują czas studentom zagranicznym, zajęcia językowe i inne, spotkania na temat kultury i tradycji.	momentu przyjęcia na studia. Promuje działania integracyjne w mieście, zapewnia wspólną przestrzeń, dostępną dla wszystkich uczelni w mieście i przeznaczoną dla studentów. Program oferuje również usługi, które w znacznym stopniu przyczyniają się do sukcesu mobilności i międzynarodowej integracji studentów.
Niewystarczające wsparcie na początku przyjazdu, poczucie zagubienia w nowym miejscu	Studenci wymieniali także najtrudniejsze aspekty mobilności, takie jak: znalezienie zakwaterowania w innym kraju, brak przyjaciół i rodziny, konieczność samodzielnego kontaktowania się z uczelnią lub firmą. W tym kontekście studenci docenili wsparcie udzielane przez uczelnię w kontaktach z inną uczelnią lub firmą, spotkania informacyjne, dostępność materiałów informacyjnych w Internecie oraz webinaria.	Tydzień powitalny (Uczelnie w Grecji i Portugalii): W jego trakcie odbywają się następujące działania: - rejestracja w systemie mobilności i wypełnianie niezbędnej dokumentacji; - spotkania z koordynatorami, decydentami; - sesje integracyjne z prezentacją filmów i zajęć charakterystycznych dla kultury danego kraju; - wykłady, prelekcje i konferencje na temat aktualnych zagadnień związanych z okresem mobilności, życiem w mieście itp.; - sesje z udziałem specjalistów ds. bezpieczeństwa: dotyczące zarówno przestrzeni miejskiej jak i życia osobistego; - spotkania z przedstawicielami stowarzyszeń Erasmus+/obcokrajowcami mieszkającymi w mieście.
Problemy komunikacyjne i niepewność wynikające z niewystarczającej znajomości języka	Z zebranych danych wynika, że około połowa studentów miała wcześniejszy kontakt z językiem kraju, do którego wyjeżdżała. Warto również zwrócić uwagę na popularność uczestnictwa w kursach językowych podczas mobilności. Ponad połowa uczestników mobilności uważa, że ich kompetencje językowe są wystarczająco dobre, aby umożliwić szybką i płynną	Specjalistyczne centrum nauki języków obcych na uniwersytecie, które oferuje kursy językowe dla wszystkich zainteresowanych, studentów i pracowników. Tego typu działania oferuje Uniwersytet w Tesalii.

	komunikację. Warto również zauważyć, że niektórzy uczestnicy mieli problemy z oceną własnego poziomu komunikacji w języku obcym.	
Problem z niewystarczającą ilością informacji o mobilności przed przyjazdem, trudności w ich wyszukiwaniu i weryfikowaniu	Prawie wszyscy studenci doceniają otrzymywanie pakietów informacyjnych od uczelni.	Przewodnik powitalny – Uniwersytet Lusófona: Po przyjeździe wszyscy wykładowcy, pracownicy administracyjni i studenci otrzymują przewodnik powitalny. Przedstawia on najistotniejsze informacje, główne zasady i przepisy obowiązujące na uniwersytecie i w kraju. Na początku każdego semestru odbywają się szkolenia na temat programu nauczania i oprogramowania używanego na uczelni, aby ułatwić adaptację nowym osobom.
Niewystarczające wsparcie ze strony uczelni w zakresie współpracy międzynarodowej	Tylko niewielki odsetek respondentów miał wcześniejsze doświadczenie w środowisku międzynarodowym.	Instytut Badań i Rozwoju: Centralna jednostka uniwersytecka zajmująca się wdrażaniem strategii internacjonalizacji w dziedzinie badań naukowych. Głównymi celami IRD są: -promowanie badań i rozwoju (B+R) oraz rozpowszechnianie wiedzy; - koordynowanie i systematyzowanie działalności badawczej prowadzonej przez jednostki uniwersyteckie i ośrodki badawcze; - promowanie szkoleń dla naukowców, wykładowców i personelu naukowego; -rozpowszechnianie wyników trwających lub zakończonych projektów; - tworzenie partnerstw z innymi organizacjami.

Model ISAAC wspierający proces adaptacji studentów w kontekście internacjonalizacji uczelni

Internacjonalizacja oferuje znaczące korzyści w zakresie rozwijania wiedzy, umiejętności i kompetencji zwiększających szanse na zatrudnienie, poszerzania perspektyw studentów i pedagogów oraz promowania wzrostu gospodarczego poprzez pomoc w wypełnianiu luk w umiejętnościach między środowiskiem akademickim a potrzebami przemysłu. Z tego powodu pożądane jest ustanowienie modeli, które wspierają internacjonalizację i zachęcają członków społeczności akademickiej do pracy w międzynarodowym środowisku. Wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu pozwoliły na zdefiniowanie głównych obszarów stanowiących istotę przygotowania organizacji do świadczenia usług na poziomie międzynarodowym z perspektywy odbiorcy działań, tj.:

- ✓ Przejrzystość struktury organizacyjnej;
- ✓ Przejrzystość informacji dedykowanych konkretnej grupie docelowej;
- ✓ Język i internacjonalizacja programów nauczania;
- ✓ Współpraca z organizacjami zewnętrznymi;
- ✓ Komunikacja;
- ✓ Języki obce;
- ✓ Współpraca wewnętrzna pomiędzy jednostkami uczelni;
- ✓ Wielokulturowość;
- ✓ Oferta uczelni i jej marketing;
- ✓ Mobilność – jako szansa na rozwój.

Z perspektywy organizacji kluczowe znaczenie ma postrzeganie stopnia dostosowania uczelni do potrzeb obcokrajowców w następujących obszarach:

- ✓ Dostęp do informacji i język;
- ✓ Środka przekazu;
- ✓ Komunikacja wewnątrz organizacji;
- ✓ Komunikacja poza organizacją;
- ✓ Wielokulturowość;
- ✓ Promocja programów mobilnościowych;

- ✓ Promocja współpracy międzynarodowej;
- ✓ Networking.

Uczelnie biorące udział w projekcie mają różne tradycje oraz przyjęte mechanizmy wspierające umiędzynarodowienie. Jednakże wyniki ankiet wskazują na podstawową grupę problemów dot. funkcjonujących procedur:

- ✓ Problemy integracji studentów uczelni macierzystych ze studentami zagranicznymi;
- ✓ Problem z dostępem do dobrych usług administracyjnych dla studentów międzynarodowych;

- ✓ Problem adaptacji studentów zagranicznych w miejscu/kraju studiów;
- ✓ Niewystarczające wsparcie na początku przyjazdu, poczucie zagubienia w nowym miejscu;
- ✓ Problemy komunikacyjne i niepewność wynikające z niewystarczającej znajomości języka;
- ✓ Problem z niewystarczającą ilością informacji o mobilności przed przyjazdem, trudności w ich wyszukiwaniu i weryfikowaniu;
- ✓ Niewystarczające wsparcie ze strony uczelni w zakresie współpracy międzynarodowej.

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań minimalizujących powyższe problemy pozwoli na usprawnienie procesu umiędzynarodowienia uczelni i lepszą adaptację studentów obcokrajowców ze środowiskiem lokalnym. Powyższe obszary wskazane jako kluczowe w badaniu ankietowym przez wszystkie grupy odbiorców stanowią podstawę opracowanych materiałów – porad, wskazówek i dobrych praktyk dla studentów oraz kadry uczelni.

Projekt ISAAC ma na celu opracowanie strategii i dobrych praktyk, które promują mobilność studentów i edukatorów poprzez pomoc uczestnikom w adaptacji w kraju docelowym. W tym kontekście, niniejszy raport wprowadza model analizy potrzeb i polityki

internacjonalizacji w szkolnictwie wyższym. Analiza skupia się na inicjatywach na poziomie europejskim i krajowym, mających na celu wspieranie mobilności edukatorów i studentów. W szczególności, na poziomie krajowym przeprowadzono badanie angażujące wszystkich interesariuszy procesu internacjonalizacji, a mianowicie studentów, pedagogów i personel administracyjny. Badanie wykazało, że uczestniczące organizacje mają już ustanowione procesy, które dotyczą szerokiego zakresu kwestii związanych z mobilnością, w tym adaptacji do środowiska akademickiego, socjalizacji i wsparcia w życiu codziennym w nowym kraju.

Jako podsumowanie pracy, która miała miejsce w IO1, konsorcjum opracowało raporty krajowe mające na celu udokumentowanie przygotowania organizacji uczestniczących w projekcie do internacjonalizacji (patrz ZAŁĄCZNIK II). Raporty krajowe zostały opracowane na podstawie badań literaturowych dotyczących dobrych praktyk i inicjatyw, jak również badania opartego na kwestionariuszu, który rozprawdzono wśród kadry akademickiej i studentów, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Wyniki tych prac podsumowano we wcześniejszych częściach niniejszego raportu.

Model wsparcia ISAAC, a zwłaszcza **Przewodnik powitalny dla studentów zagranicznych**, ma na celu pomóc studentom w ich doświadczeniach mobilnościowych. Można w nim znaleźć wszystkie ważne informacje dotyczące planowania podróży za granicę. Studenci znajdą w nim inspiracje i porady jakie czynniki wziąć pod uwagę przy wyborze uczelni, kraju docelowego, jak znaleźć idealny dla siebie uniwersytet i o czym pamiętać w trakcie procesu aplikacyjnego.

Przewodnik powitalny dla studentów zagranicznych zawiera również informacje na temat opieki zdrowotnej, aktywności pozaakademickich, wartych odwiedzenia miejsc, a także lokalnego jedzenia i tradycji. Opracowany materiał zostanie przekazany biuram współpracy międzynarodowej, komórkom zajmującym się programem Erasmus+ czy też działom rekrutacji. Przewodnik będzie dystrybuowany wśród studentów przyjeżdżających oraz wyjeżdżających, a zawarte w nim informacje pozwolą na lepszą integrację środowiska akademickiego, pomagając studentom aktywnie angażować się w życie codzienne, w tym w działania społeczne, sportowe i inne podczas pobytu na mobilności.

Przewodnik opracowany został w duchu „storytellingu”, wspierany **edugrafikami** będzie stanowił materiał powitalny dla studentów, jak również zostanie udostępniony wszystkim innym osobom zainteresowanym wykorzystaniem tych materiałów w codziennej

pracy. Materiał będzie pomocą dydaktyczną również w formie on-line, która zwiększy dostępność materiałów i pozwoli na wybranie odpowiednich zasobów tematycznych w formie pojedynczych edugrafik. Materiał jest oparty na storyboardach i grafikach, zawierających informacje podzielone na różne zakresy tematyczne poczynając od podjęcia decyzji o wyborze uczelni, poprzez proces rekrutacji, organizację podróży aż do ukończenia okresu pobytu w nowym kraju.

Przewodnik "Dos and don'ts" dla pracowników uczelni pracujących ze studentami zagranicznymi ma na celu dostarczenie podstawowych elementów dla koordynatorów mobilności, dyrektorów wydziałów programu Erasmus+ oraz wszelkich innych pracowników, którzy są aktywnie zaangażowani w ten proces. Przewodnik ma pomóc pracownikom uczelni w lepszym zrozumieniu różnic kulturowych i sposobów radzenia sobie z nimi, a ponadto dostarczyć przydatnych informacji na temat tego, jak pomóc nowo przybyłym studentom zintegrować się z lokalną i akademicką społecznością. Zalecenia zawarte w przewodniku są oparte na dotychczasowych doświadczeniach partnerów, jak również na know-how - wspólnie wypracowanym w wyniku współpracy w ramach projektu badawczego Isaac. Przewodnik jest zwięzły, atrakcyjny i łatwy do zrozumienia.

Przypisy

1. Bilton, I. (2018, May 9). How did you choose your study abroad destination? Retrieved from <https://www.studyinternational.com/news/choose-study-abroad-destination/>
2. Brandenburg, U., Federkeil, G., Fuchs, S., & Groos, M. (2007). How to measure internationality and internationalisation of higher education institutions! Indicators and key figures. www.che.de
3. Digital Opportunity Trainee Initiative (2021). Retrieved from <https://wayback.archive-it.org/12090/20210104210439/https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-opportunity-traineeships-boosting-digital-skills-job>
4. Diploma Supplement (2021). Retrieved from https://ec.europa.eu/education/diploma-supplement_en
5. Erasmus+ Higher Education Impact Study (2018). Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94d97f5c-7ae2-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en>
6. European Commission/EACEA/Eurydice. (2019). Integrating Asylum Seekers and Refugees in to Higher Education in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union
7. European Commission. (2014). Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of higher education institutions. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2766/75468>
8. European Commission (2019). Erasmus+ higher education impact study. Final Report.
9. European Credit Transfer System (2021). Retrieved from https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/european-credit-transfer-and-accumulation-system-ects_en
10. European Council (2021). Recommendation on promoting automatic mutual recognition of higher education and upper secondary education diplomas and the outcomes of learning periods abroad. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1530526890119&uri=CELEX%3A52018DC0270>
11. European Quality Assurance Registrar (2021). Retrieved from https://ec.europa.eu/education/diploma-supplement_en
12. European Student Card Initiative (2021). Retrieved from https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-student-card-initiative_en
13. Gąsior, M. (2012, November 18). Polskie uczelnie odstraszają obcokrajowców. Nietolerancją i niską jakością. Retrieved from <https://natemat.pl/39615,polskie-uczelnie-odstraszaja-obcokrajowcow-nietolerancja-i-niska-jakoscia>
14. Green, M. F. (2012). Measuring and Assessing Internationalisation. www.nafsa.org/epubs
15. HCA Editorial. (2019, December 10). Choosing a country to study abroad in: The basics. Retrieved from <https://www.hotcoursesabroad.com/study-abroad-info/destination-guides/choosing-a-country-to-study-abroad-in-things-to-consider/>
16. JRC Scientific and Policy Reports (2012). The concept of internationalization and the inevitability of mobility of highly skilled employees.

17. OECD (2008). The global competition for talent: mobility of the highly skilled. Retrieved from <https://www.oecd.org/sti/inno/theglobalcompetitionfortalentmobilityofthehighlyskilled.htm>
18. Spriggs, S. (2019, May 6). Eight tips on how to choose where to study abroad. Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/student/advice/eight-tips-how-choose-where-study-abroad>
19. StudyLink. Where to Study? Choosing a Study Destination. Retrieved from <https://studylink.com/articles/where-to-study-choosing-a-study-destination/>
20. Szwałek, K. ed. (2018). Europa dla Aktywnych nr 1/2018 OTWARCIE. Europa Dla Aktywnych, 1/2018. www.europadlaaktywnych.pl;
21. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28–29 April 2009, https://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-675_en.htm, dostęp: 23.11.2020;
22. European Commission (2021), Erasmus+ Programme Guide, version 2, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-programme-guide2_en.pdf, dostęp: 23.11.2020.
23. Forbes, Cudzoziemcy na studiach w Polsce. Ranking najpopularniejszych uczelni, data publikacji: 04.02.2022,
24. Eurostat, Learning mobility statistics 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Learning_mobility_statistics;

Załącznik nr 1

1. Ankieta dla pracowników uczelni – wersja polskojęzyczna:
<https://forms.gle/pVDhgvWLW8yZMgh26>
2. Ankieta dla pracowników uczelni – wersja anglojęzyczna:
<https://forms.gle/ZALPBEAYPJvJgzkY5>
3. Ankieta dla studentów krajowych – wersja polskojęzyczna:
<https://forms.gle/5KVA7Yqj66UyAYgf8>
4. Ankieta dla studentów obcokrajowców – wersja anglojęzyczna:
<https://forms.gle/QSagfpxwLCvfanZ8A>

ZAPRASZAMY DO WYPEŁNIENIA KWESTIONARIUSZY!

ZESPÓŁ ISAAC

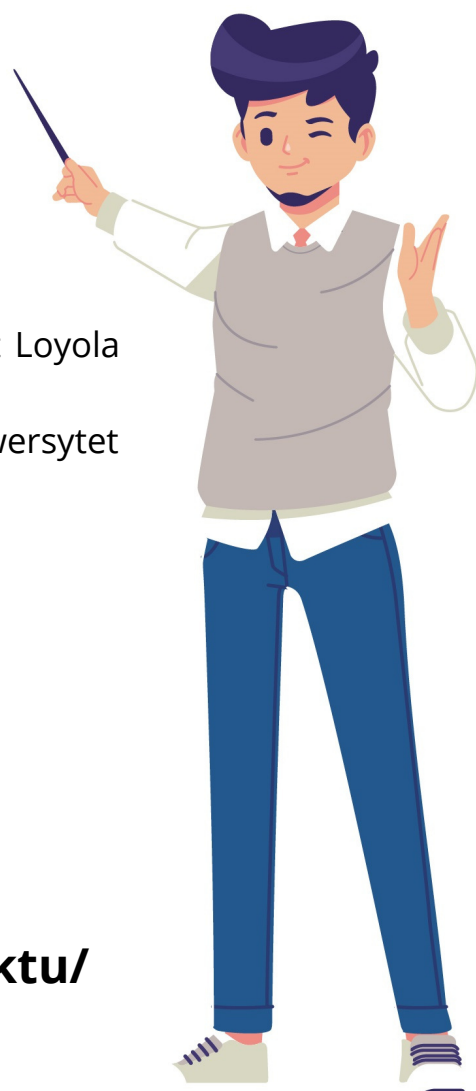
Lubelska Akademia WSEI

Projektowa 4, 20-209 Lublin

erasmus@wsei.lublin.pl

Autorzy:

- Hariklia Tsalapa, Uniwersytet w Tesalii;
- Christina Taka, Uniwersytet w Tesalii;
- Olivier Heidmann, Uniwersytet w Tesalii;
- Magda Janiak, Lubelska Akademia WSEI;
- Marta Drygała, Lubelska Akademia WSEI;
- Pablo Simón Rodríguez, Fundacja ETEA, Uniwersytet Loyola Andaluzja;
- Jesús Mª de la Torre Cañadilla, Fundacja ETEA, Uniwersytet Loyola Andaluzja;
- Ana Cunha, Uniwersytet Lusófona;
- Constança Barroso, Uniwersytet Lusófona;
- Biljana Mladenovska, Proficio Skopje;
- Svetlana Trajkovska, Proficio Skopje;

<https://isaac.wsei.eu/rezultaty-projektu/>

**NASZE MEDIA
SPOŁECZNOŚCIOWE:**

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej „Erasmus+”

Projekt realizowany przy wsparciu Komisji Europejskiej (numer umowy: 2020-1-PL01-KA203-082267). Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora, Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych w niej informacji.

INTERNATIONAL STUDENTS' ACTION FOR ADAPTING CROSS-CULTURAL ACTIVITIES (ISAAC)

No. 2020-1-PL01-KA203-082267

LIDER PROJEKTU

PARTNERZY PROJEKTU

UNIVERSIDAD LOYOLA
Instituto de Desarrollo
Fundación ETEA

NASZE MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE:

Projekt współfinansowany w
ramach programu Unii Europejskiej
„Erasmus+”

Projekt realizowany przy wsparciu Komisji Europejskiej (numer umowy: 2020-1-PL01-KA203-082267). Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora, Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych w niej informacji.